

LOUISE ADELBORG (1885-1971)

Hon brukar beskrivas som en spröd, särpräglad konstnär med stark fosterlandskänsla och en förkärlek för våra svenska landskapsblommor och natur. Louise Adelborg kom att bli känd som textilkonstnär med blomsterbroderier, men framför allt som formgivare och skapare av porslinsföremål och serviser för Rörstrand där hon kom att verka i mer än ett halvt sekel.

Efter utbildning vid Tekniska skolan, dåvarande Konstfack, och utlandsstudier målade Louise Adelborg blomsterakvareller. Hon ritade också textilmönster och skapade under årens lopp både kyrkliga textilier samt tyger för Almedahls.

Den keramiska debuten skedde 1916 med en serie lampor. Lampfötterna hade hon bränt på Rörstrandsfabriken, som vid denna tid ännu låg i Stockholm, och lampskärmarna hade hon tillverkat i sidan. Utställningen

ledde till att hon anställdes som konstnär på fabriken. Genombrottet kom i samband med Parisutställningen 1925 där man visade hennes vas Vase. I en tid när funktionalism och modernism stod på dagordningen sökte hon inspiration i den svenska historien. "När jag nu letar efter uppslag till egna mönster ville jag just få fram något svenskt, rakt på sak fosterländskt och så blev det bland annat vasakärven", förklarade hon.

Mönstret med stiliserade sädesax återkom i de två nya serviserna, den eleganta Nationalservisen i fältspat samt Adelborg i flintgods, som presenterades på Stockholmsutställningen 1930. Nationalservisen, eller NS som hon föredrog att kalla den, använde hon sedan till de hundratals beställningsserviser hon tog fram med olika fint utformade monogram.

Under årens lopp gav hon också godset en rad olika dekorer, Diplomat, Gyllenax, Imperial, Empir, Kardinal... 22 varianter ritade hon själv, men modellen har producerats med över 200 olika dekorer.

Nationalservisen förblev genom åren Rörstrands flaggskepp och placerades på landshövdingeresidens, slott och ambassader, liksom i många svenska hem, generation efter generation. Kanske är det också det svenska i servisen som gjort den till en så pålitlig klassiker. I dag tillverkas den under namnet Swedish grace.

Vasevasen i flintgods visades 1925 på världsutställningen i Paris. Pokalen är från samma tid.

Sibylleserien i stramare funktionslanserades under 1930-talet.

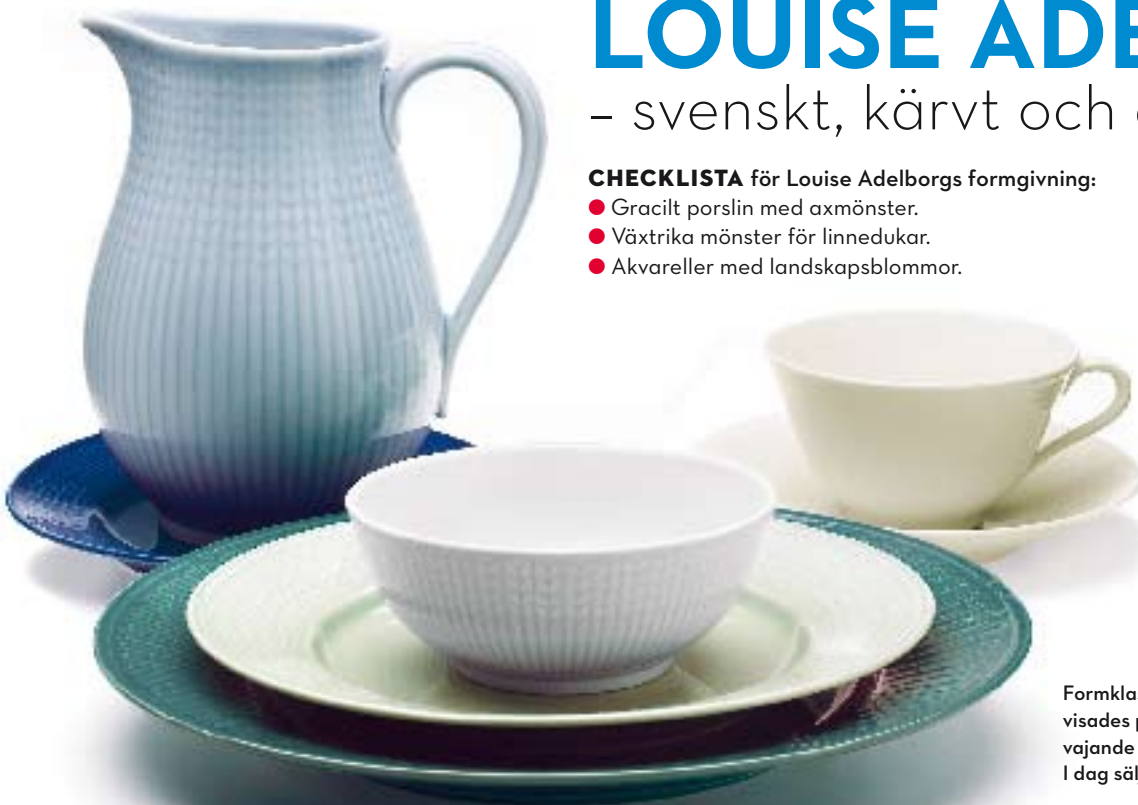
Axmönstrade servisen Adelborg fanns i produktion åren 1930-62.

LOUISE ADELBORG

- svenskt, kärvt och gracilt

CHECKLISTA för Louise Adelborgs formgivning:

- Gracilt porslin med axmönster.
- Växtrika mönster för linnedukar.
- Akvareller med landskapsblommor.

Gripsholmsmönstret för Almedahls fanns i produktion 1937-61 i Dalsjöfors med undantag för krigsåren. Andra mönster av Louise Adelborg var Läckö och Duvkulla.

Formklassikern Nationalservisen, NS kallad, premiärisades på Stockholmsutställningen 1930. Servisen med vajande veteax inpressat i relief slog an från första stund. I dag säljs den under namnet Swedish grace.

Rörstrandsfabriken i Lidköping, troligtvis någon gång på 1940-talet.

SVERIGES ÄLDSTA PORSLINSFABRIK

Rörstrands historia sträcker sig tillbaka till 1726 och porslinsfabriken är därmed Sveriges äldsta. Ännu i dag kan vi vända på en nygjord kaffekopp och se den klassiska Rörstrandsstämpeln, men från 2005 finns inte längre någon tillverkning i Sverige. Ostindia, Swedish grace och Filippa K:s muggar tillverkas numer i Ungern och på Sri Lanka.

De första 200 åren fanns fabriken på säteriet Stora Rörstrands egenom (i dag Birkastan) i Stockholm. Porslinet var exklusivt och ännu i mitten av 1800-talet fanns kundkretsen bland de förmögna och välbeställda i samhället. I slutet av seklet spelar kakelugnstillverkningen en allt större roll. Med 1900-talet kommer konstnärerna till industrin och Alf

Wallanders jugendarbeten för ut Rörstrands namn på den internationella scenen.

Vid den här tiden växer Stockholm så det knakar och 1926 tvingas fabriken bort för att ge utrymme åt bostäder.

Verksamheten flyttas till Göteborg, där man redan köpt upp Göteborgs Porslinsfabrik. Redan efter tio år går flyttlasset igen, nu till Lidköping där produktionen sedan dess legat. 1940- och 50-talen är en storhetstid, men därefter har det ofta gungat för kolossen. 1990 köptes Rörstrand, liksom Gustavsberg, av den finska Hackmankoncernen, i dag Iittala group.

22 december 2005 släcktes den sista ugnen på Rörstrandsfabriken i Lidköping.

Louise Adelborgs servis på bild ur en priskurant från 1930-talet. Överst mellan snäckformerna hennes kända Vasevas.

LÄS MER!

RÖRSTRAND - människor, föremål, fabriken är en ny bok av Katali Jarefjäll och Bertil Querin (Bertil Querins förlag)

med fokus på industrin och de olika yrkesgrupperna. Ann-Marie Herlitz-Gezelius **RÖRSTRAND**

(Signum, 1989) får i vår sällskap av Bengt Nyström och Jan Brunius stora verk **RÖRSTRAND 280 ÅR med fajans, flintgods, porslin & stengods** (Ica bokförlag). Att besöka: Rörstrands museum i Lidköping.

